

F R E D N I N G S V Æ R D I E R

RUDBJERGGÅRD

LOLLAND KOMMUNE

Besigtigelsesdato:	24.01.2011
Besigtiget af:	Nanna Secher Larsen
Journalnummer:	2010-7.82.07/360-0001
Kommune:	Lolland Kommune
Adresse:	Hovvasen 9, 4983 Dannemare
Betegnelse:	Rudbjerggård
Fredningsår:	1918
Omfang:	<i>Hovedbygningen (ca. 1600; tårnet 1606)</i>

— BYGNINGSBESKRIVELSE

Rudbjerggård er en enlænget hovedbygning, der ligger på en banke omgivet af vandfyldte grave. Bygningen er orienteret nord-syd og gårdsiden er vestvendt.

Rudbjerggård er en 21 fag lang, to etager høj bygning opført i mørkerødt bindingsværk, med hvidkalkede tavler. Første etage er let udkraget. Bygningen står på en sokkel af store, fint tilhugne granitkvadre, der er rødmaledede ligesom bindingsværkets tømmer. Taget er halvvalmet og dækket med røde vingetegl. Tagryggen bærer fem skorstene med sokkel og krave. Vinduerne, som på gårdsiden er større syd for tårnet end nord for, er ældre, eller af nyere traditionel udformning og de er alle opsprossede. Midtfor gårdsiden står et grundmuret, ottekantet trappetårn. Murværket er prydet med en enkel tandsnitgesims og tårnet afsluttes med et dekorativt udformet metalgitter. Fra gården er der adgang til bygningen gennem trappetårnet og en dør i nordlige del af gårdsiden. På havesiden er der tilføjet en overdækket terrasse.

I det indre har bygningen i stueetagen en gang der løber langs gårdsiden, mens de repræsentative stuer vender mod haven. I bygningens nordlige ende ligger køkkenet, mens der er mindre værelser i den sydlige ende. På første etage ses den samme planstruktur med en lang gang mod gården og værelser mod haven.

Der er kælder under den midterste del af bygningen. Loftet fremstår uudnyttet og anvendes til opbevaring.

— BYGNINGSHISTORIE

Rudbjerggård var oprindeligt en hovedgård i landsbyen Rudbjerg, som første gang nævnes i Kong Valdemar Sejrs Jordebog fra 1231. Landsbyen er i løbet af de næste århundrede forsvundet – nævnes sidste gang 1682 – på bekostning af hovedgårdens udvidelse.

Hovedbygningen på Rudbjerggård, opført i årtierne omkring år 1600 af Knud Rude (1556-1611), er anlagt på et dobbelt voldsted med stensatte grave og indgik oprindeligt i en flerfløjet borggård placeret overfor ladegårdsholmen. Borggården var opført i to stokværk i bindingsværk med høje gavle og bestod af midterpartiet af den nuværende hovedfløj samt to sidefløje. Det, få år senere tilkomne grundmurede trappetårn – forsynet med årstallet 1606, og over indgangsdøren en stentavle med Rud og Hardenbergs våbenskjold, var ved opførelsen placeret skævt mod nord på gårdsfacade og oprindeligt forsynet med et trætekke spir.

Den sydlige sidefløj blev formentlig nedrevet i forbindelse med en modernisering af Rudbjerggård under Ida Margrethe Reventlows (1701-57) ejerskab fra 1755. Hovedfløjen blev samtidig forlænget mod syd ligesom interiørerne fik tilført stuklofter, og vinduerne i den sydlige del og på havesiden udvidedes. Haveanlægget med de endnu eksisterende lindealléer blev tilført af sønnen Conrad Ditlev baron Knuth (1730-1805).

Tårnets spir blev i 1821 nedtaget for senere at blive erstattet af den nuværende zinkafdækkede platform med jernrækværk, opsat omkring 1855 muligvis ved arkitekt G.F. Hetsch (1788-1864). Under Carl Conrad Gustav baron Knuths (1796-1855) ejerskab skete flere ændringer, bl.a. blev den gamle egetræstrappe i tårnet nedbrudt, ligesom de udskårne bjælkehoveder grundet forfald fjernedes.

1859 blev den nordlige sidefløj nedrevet og mellem 1865-89 blev hovedbygningen forlænget mod nord, hvorved trappetårnet fik en næsten symmetrisk placering på gårdsfacaden.

Avlsanlægget flyttedes formentlig fra den foranliggende ladegårdsholm under Ludvig Eduard greve Reventlows (1848-1916) ejerskab 1891-1916, ligesom han opførte husmandsboliger ved godset. Ligeledes opsattes i hans ejertid den på egnen fundne stentavle over døren nord for trappetårnet.

Den nu isolerede hovedbygning gennemgik en større renovering ved arkitekt Flemming Gurt i 1962-63 der bl.a. medførte, at den oprindelige kalkning over stok og sten blev afløst af det nuværende optegnede bindingsværk. I forbindelse med renoveringen blev de bemalede loftdekorationer blotlagt. Den overdækkede terrasse er opsat efter renoveringen på den plads, hvor der frem til 1920'erne stod en træveranda fra slutningen af 1800-tallet.

Beskrevet af Museum Lolland-Falster, 2011

— KILDER

C.C. Haugner, Sønder herreds historie, topografi og statistik, Nakskov, 1924

Flemming Jerk, Herregårde i Danmark Sjælland, København, 1980

Louis Bobe, H. Berner-Schilden-Holsten, Vilh. Lorenzen og P. Rosenkrantz, Danske Herregaarde ved 1920, andet bind, København, 1923

— MILJØMÆSSIG VÆRDI

De miljømæssige værdier ved Rudbjerggård knytter sig til bygningens beliggenhed på en banke, omgivet af vandfyldte grave. På havesiden er der vigtige miljømæssige værdier knyttet til haven, der udgøres af en vidtstrakt græsplæne, hvor der øst for er plantet et mindre skovstykke. Græsplænen er indrammet af to alléer, ud fra bygningens midtakse løber der en allé mod øst igennem skovstykket. Der dannes således en sigtelinje fra bygningen ud i det åbne landskab.

— KULTURHISTORISK VÆRDI

Den kulturhistoriske værdi ved Rudbjerggård er knyttet til materialeholdningen, de håndværksmæssige traditioner og konstruktionen i bindingsværk med hvidkalkede tavler. Bygningens bindingsværk er ikke ensartet og bærer tydeligt præg af at være blevet ud- og ombygget flere gange.

På gårdsiden er der over begge døre indmuret sandstensrelieffer, hvoraf tavlen i trappetårnet bærer tidligere ejeres våbenskjolde, mens tavlen mod nord er fundet i området og indmuret omkring år 1900. Gårdsfacadens forskelligartede vinduer vidner desuden om bygningens funktionelle opdeling, med køkken- og den tidligere tyvendeafdeling mod nord bag de små vinduer, og de herskabelige rum mod det lunere syd og haven med de større vinduer.

Ladegårdsholmen, der endnu delvist er omkranset af voldgrave, udgør desuden en vigtig kulturhistorisk værdi i forståelsen af den tidligere sammenhæng mellem herskab og produktion.

— ARKITEKTONISK VÆRDI

De arkitektoniske værdier for Rudbjerggård knytter sig i det ydre til den rige, detaljerede og afvekslende bindingsværkskonstruktion med knægte under den udkragende første etage, fyldholte, dækker, spredt rosetværk samt skråbånd på både langsider og gavle. Flere af de

ældre vinduer har hjørnebåndsbeslag i dragestil eller er udformet med dekorative bukler.

I det indre knytter de arkitektoniske værdier sig særligt til de tre store stuer i stueetagen, der er forbundet med dobbelte fløjdøre med fyldinger og profilerede gerichter. Den midterste stue har et loft beklædt med profilerede træpaneler. I bygningens stuer og værelser ses ældre fyldingsdøre, kraftigt profilerede gerichter, ældre dørgreb og dørskilte samt stuk. I et værelse på første etage er der fritliggende bjælker, hvis ældre dekorative bemaling er blevet restaureret.

I kælderen knytter de arkitektoniske værdier sig til resterne af det ældre køkkenildsted, det patinerede ældre flisegulv, murværket med store syldsten samt den kraftige, ældre tømmerkonstruktion.

De mange ældre træk i Rudbjerggård gør, at man får et levende indtryk af husets udseende før i tiden både i det ydre og i det indre.

— BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

I det ydre knytter de bærende fredningsværdier sig til bygningens generelle materialeholdning og alle detaljer, herunder det rige bindingsværk med hvidkalkede tavler, trappetårnet og de store ubrudte tagflader og tagryggens fem traditionelt opbyggede skorstene.

I det indre knytter de bærende fredningsværdier sig til stueetagens og første etages plan med en fordelingsgang langs gården og stuer og værelser mod haven. Yderligere knytter de bærende fredningsværdier sig til den generelle materialeholdning med alle ældre detaljer, herunder stuk, bemalede bjælker, fyldningsdøre, gerichter samt kældrens køkkenildsted.

— ANBEFALINGER

Ingen anigvet.